

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 15.6.2021
COM(2021) 309 final

2018/0228 (COD)

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

**nõukogu seisukohta järgmise õigusakti vastuvõtmise kohta: Euroopa Parlamendi ja
nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse
kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014**

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

nõukogu seisukohta järgmise õigusakti vastuvõtmise kohta: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014

1. TAUST

Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku edastamise kuupäev (dokument COM(2018) 438 final – 2018/0228 COD):	6. juuni 2018
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kuupäev:	19. september 2018
Regioonide Komitee arvamuse kuupäev:	10. oktoober 2018
Euroopa Parlamendi seisukoha kuupäev, esimene lugemine:	17. aprill 2019
Muudetud ettepaneku edastamise kuupäev:	9. juuni 2021
Nõukogu seisukoha vastuvõtmise kuupäev:	14. juuni 2021

2. KOMISJONI ETTEPANEKU EESMÄRK

Euroopa ühendamise rahastu on üks 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku rahastamisvahenditest. Euroopa ühendamise rahastu üldeesmärk on arendada ja ajakohastada üleeuroopalisi transpordi-, energia- ja digivõrke ning lihtsustada piiriülest koostööd taastuenergia valdkonnas.

Transpordi valdkonnas on Euroopa ühendamise rahastu eesmärk aidata lõplikult välja kujundada üleeuroopaline transpordi põhivõrk 2030. aastaks ja üldvõrk 2050. aastaks. Euroopa ühendamise rahastu toetab ka TEN-T võrgu ajakohastamist, eelkõige alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja transpordisüsteemi digiteerimist. Lisaks rakendatakse Euroopa ühendamise rahastu kaudu ellu tsiviil- ja sõjaväeotstarbelisi kahesuguse kasutusega transpordiprojekte.

Energeetika valdkonnas on põhieesmärk aidata arendada üleeuroopalisi energiavõrke, veelgi rohkem integreerida energia siseturgu ning saavutada piiriüleste ja sektoritevaheliste võrkude koostalitlus; lihtsustada piiriülest koostööd taastuenergia valdkonnas ja taastuvate energiaallikate integreerimisega tagada CO₂-heite vähendamine.

Digitaalvaldkonnas on Euroopa ühendamise rahastu eesmärk aidata kasutusele võtta ohutud ja turvalised väga suure läbilaskevõimega digitaalvõrgud ja 5G-süsteemid ning muuta

digitaalsed tuumikvõrgud töökindlamaks ja suurendada nende läbilaskevõimet kooskõlas Euroopa digitaalse ühenduvuse eesmärkidega aastateks 2025 ja 2030.

3. MÄRKUSED NÕUKOGU SEISUKOHA KOHTA

Nõukogus esimesel lugemisel 14. juunil 2021 vastu võetud seisukoht toetab komisjoni ettepaneku põhieesmärke. Kõige olulisemad muudatused võrreldes komisjoni ettepanekuga on järgmised.

Eelarveelemendid, kaasrahastamismäärad

Lisati uued sätted, mis on seotud Euroopa Ülemkogu 21. juuli 2020. aasta järeldustega eritoetuse kohta, mida antakse rubriigi 1 poliitikavaldkonna 2 „Euroopa strateegilised investeeringud“ raames Ühtekuuluvusfondist rahastatavate riikide vaheliste puuduvate oluliste piiriüleste raudteeühenduste lõplikuks väljaehitamiseks. Komisjon toetab neid muudatusi.

Komisjon kiidab heaks sätted, milles täpsustatakse vahendite eraldamist ühtekuuluvuspoliitika alusel, millega on kindlaks määratud kuupäevad, mis ajani kohaldatakse teatavaid ülemmäärasid: 1) liikmesriikidele, kelle ostujõu standardina mõõdetud ja liidu 2015.–2017. aasta arvandmete alusel arvatud kogurahvatulu elaniku kohta on väiksem kui 60 % EL 27 keskmisest kogurahvatulust elaniku kohta, tagatakse kuni 31. detsembrini 2024 70 % nende poolt Euroopa ühendamise rahastusse üle kantud summa 70 %; 2) kuni 31. detsembrini 2025 ei tohi Ühtekuuluvusfondist rahastatavale riigile eraldatav kogusumma ületada 170 % kõnealusele liikmesriigile Ühtekuuluvusfondist ülekantavast kogusummast.

Komisjon kiidab heaks ühtekuuluvuspoliitika alusel eraldatavate vahendite soovituslike protsentide muudatuse, millega nähakse ette, et 85 % nendest vahenditest kasutatakse tõhusate, omavahel ühendatud ja mitmeliigiliste võrkudega seotud meetmete jaoks ning 15 % vahenditest aruka, säästva, kaasava, ohutu ja turvalise liikuvusega seotud meetmete jaoks.

Seoses transpordisektoriga lisati säte, millega nähakse ette, et üldeelarve vahenditest võib kuni 10 % kasutada segarahastamistoiminguteks. Samuti lisati säte, milles täpsustatakse, et ühtekuuluvuspoliitika alusel eraldatavaid vahendeid ei või kasutada segarahastamistoiminguteks. Need sätted tagavad paindlikkuse ja seetõttu kiidab komisjon need muudatused heaks.

Lisati künnis, mis näitab, et energeetikasektori kogueelarvest kuni 15 % jaotatakse piiriülestele taastuvenergiaprojektidele, ja võimalus suurendada seda osakaalu 20 %ni. Komisjon kiidab selle muudatuse heaks.

Kehtestati künnis, et tehniliseks ja haldusabiks võib kasutada kuni 1 % kogueelarvest. Komisjon kiidab selle muudatuse heaks.

Transpordisektori kaasrahastamismäärasid muudeti järgmiselt: üldeelarvest eraldatavate vahendite puhul lisati meetmed, millega toetatakse siseveeteid ja raudteede koostalitlust, ning meetmed, millega kohandatakse transporditaristut liidu välispiiri kontrolli eesmärgil, ning

võimalus rakendada suuremat kaasrahastamismäära (50 %). Ühtekuuluvusfondist rahastatavate liikmesriikide vaheliste puuduvate peamiste piiriüleste raudteeühenduste lõpliku väljakujundamisega seotud meetmete kaasrahastamise maksimummäär on 85 %. Tsiviil- ja kaitseotstarbeliste kahesuguse kasutusega projektide kaasrahastamise määraks kehtestati kuni 50 %. Ühtekuuluvusfondist kaasrahastamise maksimummäär ei tohi ületada 85 %. Nii üldeelarvest kui ka ühtekuuluvuspoliitika alusel eraldatavate vahendite puhul nähti ette võimalus suurendada integreeritud juhtimisstruktuuride, sealhulgas ühisettevõtete elluviidavate projektide kaasrahastamise määra 5 % võrra. Äärepoolseimates piirkondades rakendatavate meetmete puhul suurendati kaasrahastamise maksimummäära transpordi-, energeetika- ja digitaalsektori puhul 70 %ni ning koostoiimeliste tööprogrammide raames rakendatavate meetmete puhul võib kaasrahastamismäära suurendada 10 % võrra. Komisjon kiidab need muudatused heaks.

Rahastamiskõlblikkus

Transpordisektoris suurendati meetmete rahastamise kõlblikkuse võimalusi. TEN-T põhivõrku lisati ka lennujaamaühendused. TEN-T üldvõrku lisati mere- ja siseveesadamad ning üldvõrguosad, mis asuvad liikmesriikides, kellel puudub maismaapiir mõne teise liikmesriigiga. Komisjon kiidab need muudatused heaks.

Lisati uus artikkel TEN-T võrgu kohandamise kohta tsiviil- ja kaitseotstarbeliseks kahesuguseks kasutuseks ning sellega kehtestatakse rahastamiskõlblikkuse nõuded meetmetele, mis aitavad arendada kahesuguse kasutusega taristut, ja selle artikliga on ette nähtud rakendusakt, milles määratakse kindlaks kahesuguse kasutusega taristu nõuded. Lisati säte, mis võimaldab komisjonil taotleda sõjaväelise liikuvuse jaoks ettenähtud vahendite ümberpaigutamist üldeelarvesse, kui teatavad vahendid on jäänud kasutamata. Komisjon kiidab need muudatused heaks.

Tehti muudatused üldtranspordivõrgu põhikoridoride ja piiriüleste ühenduste soovituslikus loendis. Komisjon kiidab need muudatused heaks.

Lisati säte, millega nähakse ette, et maaostukulud on ühtekuuluvuspoliitika alusel rahastamiskõlblikud üksnes kooskõlas ühissätete määrusega. Komisjon kiidab selle muudatuse heaks.

Lisati uus säte võimaluse kohta kaasrahastada liidu taastuvenergia rahastamise mehhanismi. Komisjon kiidab selle muudatuse heaks.

Digitaalsektori jaoks lisati uus küberturvalisuse klausel. Selles on sätestatud, et digitaalsektorile seatud erieesmärkide alla kuuluvate kõigi või mõnede meetmete puhul võib projektikonkursside ja pakkumiskutsete puhul nõuetekohaselt põhjendatud julgeolekukaalutlustel piirduda üksustega, mis on asutatud või mida peetakse asutatuks liikmesriikides ning mida otseselt või kaudselt kontrollivad liikmesriigid või liikmesriikide kodanikud. Komisjon toetab seda muudatust.

Kavandamine, toetused, toetuslepingute haldamine

Lisati uus säte tööprogrammide kohta ja nähakse ette, et esimesed tööprogrammid hõlmavad projektikonkursside, nende teemasid ja soovituslikku eelarvet esimeseks kolmeks aastaks, samuti nähakse ette tulevikuraamistik ülejäänud perioodiks. Komisjon kiidab selle muudatuse heaks.

Energeetikasektori kohta lisati sätte, mis käsitleb ühishuviprojekte ning konkreetseid eesmärke seoses elektrisüsteemide ühendamise ELi võrkudesse ja nendega sünkroniseerimisega. Komisjon kiidab selle muudatuse heaks.

Täpsustati sätet, mis käsitleb liikmesriikide heakskiitu koos ettepanekute esitamisega. Lisati uus sätte, mis võimaldab valida projekte kahes etapis. Pikendati loetelu pakkumuste hindamise kriteeriumidest, mida komisjon peab asjakohasel määral arvesse võtma. Lisati uus artikkel, mis käsitleb liidupoolselt rahalist abi ja milles sätestatakse, et valikuotsused võetakse vastu rakendusaktidega, samuti sätestatakse täiendavad kohustused toetuslepingute rakendamiseks. Komisjon kiidab need muudatused heaks.

Jäeti alles sätte, mis võimaldab Ühtekuuluvusfondist kaasrahastada kvaliteedimärgise saanud meetmeid. Komisjon kiidab selle sätte heaks.

4. JÄRELDUS

Üldiselt on saavutatud kokkuleppes säilitatud komisjoni algse ettepaneku eesmärgid, sealhulgas ambitsioonikus, ja samas võimaldatakse Euroopa ühendamise rahastut vajaliku paindlikkusega rakendada. Komisjon kiidab nõukogu seisukoha heaks.

Lepiti kokku Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavalduses Euroopa ühendamise rahastu rakendamise kohta aastatel 2021–2027 (esitatud lisas).

Lisa:

„Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus Euroopa ühendamise rahastu rakendamise kohta aastatel 2021–2027

Kooskõlas Euroopa Ülemkogu 21. juuli 2020. aasta järeldustega tulevad nõukogu ja komisjon meelde, et Euroopa ühendamise rahastu rakendamisel aastatel 2021–2027 kasutatakse Ühtekuuluvusfondist rahastamise tingimustele vastavate liikmesriikide vaheliste puuduvate peamiste piiriüleste raudteeühenduste lõplikuks väljaarendamiseks Euroopa ühendamise rahastu määruse artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktis i sätestatud summast 1 384 000 000 eurot (2018. aasta hindades).“